TEXNOLOGIK TA'LIMDA IJTIMOIY TARMOQLARDAN SAMARALI FOYDALANISH MADANIYATI

Marhabo Yusufovna Yakubova
p.f.f.(PhD), dots.v.b., Chirchiq davlat pedagogika universiteti, Chirchiq, O'zbekiston
E-mail: marhabo.yakubova72@gmail.com, telefon: +99897769008
Ashurova Jasmina Yunusjon qizi,
Muhammadjonova Ruxshona Maxsudjon qizi
Chirchiq davlat pedagogika universiteti 3-kurs talabalari
Chirchiq, O'zbekiston

Annotatsiya. Mazkur maqolada texnologik ta'lim jarayonida ijtimoiy tarmoqlardan samarali va maqsadli foydalanish madaniyati yoritiladi. Raqamli ta'lim muhitida YouTube, Telegram, Instagram va Facebook kabi platformalarning o'quv jarayonidagi o'rni, ularning didaktik imkoniyatlari hamda ta'lim samaradorligini oshirishdagi ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, o'quvchilarda axborot madaniyati, media savodxonlik, tanqidiy fikrlash va raqamli xavfsizlik ko'nikmalarini shakllantirish masalalari ko'rib chiqiladi. Ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishda pedagogik yondashuv, axborotni saralash va undan maqsadli foydalanish tamoyillari asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: texnologik ta'lim, ijtimoiy tarmoqlar, raqamli ta'lim muhiti, media savodxonlik, axborot madaniyati, raqamli xavfsizlik, pedagogik yondashuv, innovatsion ta'lim, onlayn platformalar.

Аннотация. В данной статье рассматривается культура эффективного и целенаправленного использования социальных сетей в процессе технологического образования. Анализируется место таких платформ, как YouTube, Telegram, Instagram и Facebook, в образовательном процессе, их дидактические возможности и значение в повышении эффективности образования в цифровой образовательной среде. Также рассматриваются вопросы формирования информационной культуры, медиаграмотности, критического мышления и навыков цифровой безопасности у студентов. Объясняется педагогический подход к использованию социальных сетей, принципы сортировки информации и ее целевого использования.

Ключевые слова:технологическое образование, социальные сети, цифровая образовательная среда, медиаграмотность, информационная культура, цифровая безопасность, педагогический подход, инновационное образование, онлайн-платформы.

Abstract. This article covers the culture of effective and purposeful use of social networks in the process of technological education. The place of platforms such as YouTube, Telegram, Instagram and Facebook in the educational process, their didactic possibilities and their importance in increasing the effectiveness of education are analyzed in the digital educational environment. Also, issues of forming information culture, media literacy, critical thinking and digital security skills in students are considered. Pedagogical approach to the use of social networks, principles of information sorting and its purposeful use are explained.

Keywords: technological education, social networks, digital educational environment, media literacy, information culture, digital security, pedagogical approach, innovative education, online platforms.

KIRISH

Hozirgi globallashuv va raqamlashtirish jarayonlari ta’lim tizimiga tub o‘zgarishlar olib kirmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi natijasida ta’lim jarayonini tashkil etishda zamonaviy raqamli vositalar, xususan ijtimoiy tarmoqlardan keng foydalanish imkoniyati paydo bo‘ldi. Bugungi kunda YouTube, Telegram, Instagram va Facebook kabi platformalar nafaqat muloqot vositasi, balki ta’limiy resurslar manbai sifatida ham xizmat qilmoqda.Texnologik ta’lim yo‘nalishida o‘quvchilarning amaliy ko‘nikmalarini rivojlantirish, mustaqil fikrlashini shakllantirish va ijodiy yondashuvini qo‘llab-quvvatlash muhim ahamiyat kasb etadi. Ijtimoiy tarmoqlar esa video darslar, mahorat saboqlari, interaktiv muhokamalar va tajriba almashish imkoniyatlari orqali bu jarayonni yanada samarali tashkil etishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, ulardan noto‘g‘ri yoki nazoratsiz foydalanish axborotning ishonchliligi, vaqtni samarasiz sarflash va raqamli xavfsizlik kabi muammolarni ham keltirib chiqarishi mumkin.Shu bois texnologik ta’limda ijtimoiy tarmoqlardan samarali foydalanish madaniyatini shakllantirish dolzarb masalalardan biridir. Bu jarayonda o‘quvchilarda media savodxonlik, axborotni tanqidiy tahlil qilish, raqamli etika va xavfsizlik qoidalariga rioya qilish ko‘nikmalarini rivojlantirish muhim hisoblanadi. Mazkur maqolada texnologik ta’lim jarayonida ijtimoiy tarmoqlardan maqsadli va samarali foydalanishning nazariy hamda amaliy jihatlari tahlil qilinadi.

ASOSIY QISM

Texnologik ta’lim amaliy faoliyatga yo‘naltirilgan bo‘lib, unda nazariy bilimlar bilan bir qatorda o‘quvchilarning amaliy ko‘nikma va malakalarini shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari rivojlanishi natijasida ijtimoiy tarmoqlar ta’lim jarayonining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Ular nafaqat muloqot vositasi, balki keng qamrovli ta’limiy resurslar manbai sifatida ham xizmat qilmoqda. Bugungi kunda YouTube orqali turli texnologik jarayonlar, ishlab chiqarish bosqichlari, amaliy mashg‘ulotlar va mahorat darslari bo‘yicha ko‘plab videomateriallar bilan tanishish mumkin. Vizual taqdimot o‘quvchilarga murakkab jarayonlarni osonroq anglash va ularni bosqichma-bosqich takrorlash imkonini beradi. Telegram esa o‘qituvchi va o‘quvchilar o‘rtasida tezkor aloqa o‘rnatish, topshiriqlar yuborish, muhokamalar tashkil etish hamda o‘quv materiallarini ulashish uchun qulay vosita hisoblanadi. Shuningdek, Instagram va Facebook platformalari orqali o‘quvchilar o‘z ijodiy ishlari va loyihalarini keng jamoatchilikka taqdim etish, fikr-mulohaza olish hamda professional hamjamiyat bilan tajriba almashish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Bu jarayon ularning ijodkorlik qobiliyatini, tashabbuskorligini va o‘z ustida ishlash motivatsiyasini oshiradi.

Ijtimoiy tarmoqlar texnologik ta’lim jarayonida interaktivlikni ta’minlaydi. O‘quvchilar savollar berish, fikr almashish va muammoli vaziyatlarni birgalikda muhokama qilish orqali faol ishtirok etadilar. Multimedia vositalaridan foydalanish esa ta’lim jarayonini yanada jonli va tushunarli qiladi. Matn, audio, video va grafik materiallarning uyg‘unligi bilimni mustahkamlashga yordam beradi. Bundan tashqari, ijtimoiy tarmoqlar masofaviy va mustaqil ta’limni qo‘llab-quvvatlab, o‘quvchilarga vaqt va makondan qat’i nazar bilim olish imkonini yaratadi. Biroq ijtimoiy tarmoqlardan samarali foydalanish ma’lum madaniyat va mas’uliyatni talab etadi. Axborot oqimining ko‘pligi sharoitida o‘quvchilar ishonchli va foydali manbalarni

tanlay bilishi, ma’lumotlarni tanqidiy tahlil qilishi zarur. Media savodxonlik, raqamli etika va kiberxavfsizlik qoidalariga rioya qilish bu jarayonning muhim tarkibiy qismidir. Shaxsiy ma’lumotlarni himoya qilish, onlayn muloqot madaniyatiga amal qilish ham ta’lim samaradorligiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Shu bilan birga, ijtimoiy tarmoqlardan noto‘g‘ri foydalanish diqqatning chalg‘ishi, vaqtni samarasiz sarflash va zararli axborot ta’siriga tushib qolish kabi muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Bunday holatlarning oldini olish uchun ta’lim jarayonida aniq maqsad va vazifalarni belgilash, foydalanish me’yorlarini ishlab chiqish hamda o‘quvchilarning raqamli savodxonligini muntazam ravishda oshirib borish zarur. Faqat shundagina ijtimoiy tarmoqlar texnologik ta’lim samaradorligini oshiruvchi, innovatsion va interaktiv pedagogik vosita sifatida namoyon bo‘ladi.

XULOSA

Texnologik ta’lim jarayonida ijtimoiy tarmoqlardan samarali foydalanish zamonaviy ta’lim tizimining muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Raqamli muhit sharoitida YouTube, Telegram, Instagram va Facebook kabi platformalar ta’lim jarayonini yanada interaktiv, ochiq va samarali tashkil etish imkonini bermoqda. Ular orqali o‘quvchilarning mustaqil izlanish olib borish, amaliy ko‘nikmalarni mustahkamlash hamda ijodiy yondashuvni rivojlantirish imkoniyatlari kengayadi. Shu bilan birga, ijtimoiy tarmoqlardan foydalanish jarayoni ma’lum madaniyat, mas’uliyat va nazoratni talab etadi. Axborotni tanqidiy tahlil qilish, media savodxonlikni oshirish, raqamli xavfsizlik qoidalariga rioya qilish hamda onlayn muloqot etikasini shakllantirish texnologik ta’lim samaradorligini ta’minlovchi asosiy omillardandir. Xulosa qilib aytganda, ijtimoiy tarmoqlardan maqsadli va ongli foydalanish texnologik ta’lim sifatini oshiradi, o‘quvchilarning zamonaviy kompetensiyalarini rivojlantiradi va ularni raqamli jamiyat sharoitida muvaffaqiyatli faoliyat yuritishga tayyorlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mirziyoyev, Sh. (2021). *Yangi O‘zbekiston strategiyasi*.
2. O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi. (2022). Texnologik ta’lim fan dasturi va o‘quv-metodik majmualar.
3. UNESCO. (2011). *Media and Information Literacy: Curriculum for Teachers*. Paris.
4. UNICEF. (2019). *Digital Literacy Framework*. New York.
5. YouTube rasmiy ta’lim kanallari va metodik videomateriallari.
6. Telegram ta’limiy guruh va kanallari materiallari.
7. Facebook hamda Instagram platformalaridagi ta’limiy sahifalar va metodik tavsiyalar.